

Täysistunto

Keskiviikko 21.6.2017 klo 13.59—0.32

9. Lakialoite laiksi yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 21/2017 vp Peter Östman kd ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskustelu

22.21 **Peter Östman kd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tänä iltana on käyty pitkät ja perusteelliset keskustelut monesta poliittisesta aiheesta. Lupaam puhemiehelle, etten puhu sanaakaan perustulosta vaan että puhun nyt velkajärjestelylaista ja yrittäjien ja yksityishenkilöiden perusturvasta.

Allekirjoittanut on ensimmäisenä allekirjoittaneena jättänyt lakialoitteen yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain muuttamisesta. Aloitteen on allekirjoittanut 26 kansanedustajaa, ja edustajia on mukana kaikista eduskuntaryhmistä, siis myös kaikista hallituspuolueista.

Tässä aloitteessa ehdotetaan, että eduskunta muuttaa velkajärjestelylakia siten, että velkajärjestelyn yhteydessä realisoitavan varallisuuden realisoinnista aiheutuva verovelka kuuluisi velkajärjestelyvelkoihin riippumatta siitä, ovatko realisoinnit tapahtuneet ennen velkajärjestelyn aloituspäätöstä vai sen jälkeen.

Arvoisa puhemies! Tämänhetkisestä laintulkinnasta voi seurata, ettei velkajärjestelyvelallinen selviydy verovelastaan ja velkajärjestely kaatuu. Miksi näin? Siksi, että kun yksityisen elinkeinonharjoittajan varallisuutta realisoidaan velkajärjestelyn yhteydessä, syntyy kiinteän omaisuuden mynnistä luovutusvoittoa ja irtaimiston mynnistä myyntivoittoa. Näiden myötä mynnistä aiheutuu myös verovelkaa. Näin syntynyttä verovelkaa ei kuitenkaan lähtökohtaisesti katsota velkajärjestelyn piiriin kuuluvaksi velaksi.

Vallitseva oikeustulkinta on, ettei voimassa olevaa lakia tulisi tulkita siten, että velkajärjestelyn piiriin kuuluvaksi velaksi katsottaisiin sellaista luovutusvoitosta määrättyä veroa, jonka peruste on syntynyt vasta velkajärjestelyn aloittamisen jälkeen. Se, että vero on määrätty vahvistetun maksuohjelman määräyksen täytäntöönpanon perusteella, ei ole muuttanut tätä arviota. Tämänhetkisestä tulkinnasta voi seurata, ettei velkajärjestelyvelallinen selviydy verovelastaan ja velkajärjestely kaatuu.

Arvoisa puhemies! Mielestäni nykyinen tilanne, jossa velkajärjestelyssä vahvistetun maksuohjelman määräyksen seurauksena syntynyt verovelka vaarantaa maksuohjelman toteuttamisen, tukee huonosti velkajärjestelylain tavoitteita. Sain itse tiedon tästä aukosta nykyisessä lainsäädännössä eräältä henkilöltä, joka on monta kymmentä vuotta auttanut ylivelkaantuneita yrittäjiä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2017 vp

Tässä aloitteessa esitetyn muutoksen myötä olisi mahdollista toimia seuraavasti: Ensimmäiseksi, laaditaan velkajärjestelyn maksuohjelma, jossa määritellään velallisen maksuvara tavallisille veloille ja vakuusveloille. Toiseksi, vakuusvelkoja aletaan maksaa heti maksuohjelman vahvistamisen jälkeen normaalijärjestyksessä. Kolmanneksi, avataan velallselle pankkiin sulkutili, jolle ohjataan tavallisten velkojen maksuvara sekä panttaamattoman varallisuuden myyntitulot. Neljänneksi, perusturvaan kuulumaton pantattu varallisuus myydään ja myyntitulot tilitetään pantinhaltijoille. Viidenneksi, kun kaikki varallisuuden realisoinnit on tehty ja realisoinneista aiheutuneet verovelat selvinneet, haetaan maksuohjelman muutosta, jossa määritellään, miten sulkutilille kertynyt maksuvara ja realisoinneista kertyneet varat jaetaan tavallisten eli vakuudettomien velkojen velkojille ja verottajalle.

Arvoisa puhemies! Edellä olevan perusteella ehdotamme, että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

"Laki yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 3 §:n muuttamisesta:

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993) 3 §:n 1 momentin 3 kohta seuraavasti:

Tässä laissa tarkoitetaan:

3) velkajärjestelyn piiriin kuuluvalla velalla kaikkia velallisen velkoja, jotka ovat syntyneet ennen velkajärjestelyn alkamista, mukaan luettuina vakuusvelat ja velat, joiden peruste tai määrä on ehdollinen tai riittainen taikka muusta syystä epäselvä, sekä edellä tarkoitetuille veloille velkajärjestelyn alkamisen ja maksuohjelman vahvistamisen välisenä aikana kertyvää korkoa ja velallisen maksettavaksi määrättyjä tällaisten velkojen perimis- ja täytäntöönpanokuluja sekä lisäksi verovelkaa, joka on kertynyt velkajärjestelyn piiriin kuuluvan varallisuuden realisoinnin verotuksesta."

22.27 Kauko Juhantalo kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kun pörssiromahdus alkoi 87 ja kolmen neljän vuoden aikana suurten korkojen ja valuuttavelkojen kanssa painiskelevat yritykset joutuivat todella 91—92 realisointikierteeseen, niin silloin jo 80-luvun lopulla syntyi käsitys, että meillä olleiden kovien lakien seuraamukset ovat niin vakavia, että jollakin tavalla pitää lainsäädäntöä huomioida. Silloin ensimmäisenä syntyi tämä velkajärjestelylaki, joka oli erittäin paljon vastustettu sillä, että Suomessa pitää luterilaisen systeemin mukaan vastata veloistaan ja mitään ei anneta anteeksi, mutta silloin se saatiin aikaiseksi, mikä oli suuri uudistus ja helpotti monen elämää. Minä uskon, että silloin ei osattu ajatella niin pitkälle, että tämä periaatteellinen ja vakava vika jäi. Yhdyn täysin edustajan siihen puheenvuoroon, jonka juuri kuulimme, ja yhdyn siihen, että tämä pitäisi korjata.

Meillähän tapahtui sitten ulosottolain, ulosottokaaren uudistamista. Me lievensimme koko ajan linjaa liittyen konkurssilainsäädäntöön, ja meidän konkurssilainsäädäntömme on edelleenkin niin puutteellinen, että sitä pitää edelleenkin pehmentää. Täytyy muistaa, että tässä on aina kuitenkin myös velkojien ja velallisen välinen eturistiriita niin, että toinen puoli ei millään antaisi anteeksi ja toinen puoli kaiken ottaisi anteeksi, ja sitä pitää menetellä ja sovitella, mutta uskon, että me emme mene amerikkalaiseen konkurssilainsäädäntöön, joka on aivan erilainen. Sen lopullinen tarkoitushan on niin, että ihmistä ei siinä hylätä ja pistetä velkavankeuteen, vaan hänet vapautetaan, jos on yritteliäs kaveri, nopean menettelyn kautta alkamaan alusta. Aina olen käyttänyt esimerkkinä Henry Fordia, joka tietojeni mukaan teki kuusi konkurssia ennen kuin firma pysyi pystyssä, ja aikamoinen fir-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2017 vp

ma onkin. Se on oikein, että siellä ei ollut suomalainen konkurssilainsäädäntö, jossa mies olisi maineeltaan tuhattu loppuelämäksi ja ollut luottokelvoton.

Mutta tämä kokonaisuus on tärkeä. Tähän helpotuksen tielle täytyy mennä, ja se tapahtuu yhteisymmärryksellä lainsäätäjien kesken ja niin, että koko yhteiskunta ymmärtää tämän hyvyyden, tämän tarkoituksen olevan tehdä hyvää eikä vain vapauttaa jotakuta palkahästä.

Kannatan tätä edustaja Östmanin lakialoitetta.

22.31 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Toivottavasti kukaan ei tule kysymään minulta, mitä kaikkia perusteita ja pykälämuutoksia edustaja Östman perusteellisesti tuossa sanoi, sillä niin hyvin en ole tuossa perillä, mutta kun tätä keskustelua käytiin silloin, kun lakialoitteeseen kerättiin nimiä, niin oli päivänselvää, että tässä ei sinällään ole kysymys ehkä edustaja Juhantalon esille tuomasta anteeksiantamisasiasta vaan tässä on kysymys oikeudenmukaisuudesta — kuinka käsitellään velallista, jolta ollaan perimässä, ja mitä sinne katsotaan mukaan — ja minun mielestäni edustaja Östmanin lakialoite on juuri tätä oikaisua: pyritään kohtuullistamaan ja tekemään oikeudenmukaiseksi.

Meillä on erityisesti juuri täällä ulosoton puolella, voisiko sanoa rumasti, tiettyjä tahoja, jotka haluavat pitää yllä ehkä oman ansaintansakin vuoksi eräänlaista velkojen anteeksiantamattomuutta niin, että jos omaisuutta myydään, niin se vähentää vain perintäkustannuksia mutta ei sitä itse velkaa, jolloin edelleen meillä se pääoma, joka siellä on, kasvaa korkoa ja ihmiset eivät pääse siitä velasta eroon.

Siksi tämä on oikea askel, ja, niin kuin kuultiin edustaja Juhantalonkin puheista, tämä hallitus siinä mielessä on ottanut kyllä oikeita askelia hallitusohjelmaansa, että yrittäjyyttä ei pidä suitsia sillä, jos ihminen on tehnyt konkurssin. Pitää olla mahdollisuus aloittaa alusta. Ei tarkoita sitä, että pöytä pyyhitään heti puhtaaksi, mutta sille ihmiselle pitää antaa mahdollisuus lähteä uudelleen toimimaan ja yrittämään ja tuottamaan, ehkä se velkansa takaisin.

22.33 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Östman lakialoitteekumppaneineen on saanut virikkeen tähän lakialoitteeseen korkeimman oikeuden ratkaisusta numero 79 vuodelta 2000. Siinä korkein oikeus katsoi, ettei yksityishenkilön velkajärjestelystä annettua lakia voitu tulkita niin, että velkajärjestelyn piiriin kuuluvaksi velaksi katsottaisiin sellainen luovutusvoitosta määrätty vero, jonka peruste on syntynyt vasta velkajärjestelyn aloittamisen jälkeen. Korkein oikeus katsoi, että pelkästään se seikka, että veroa on määrätty vahvistetun maksuohjelman määräyksen täytäntöönpanon perusteella, ei muuta tätä arviota.

Edustaja Östman on kehittänyt tämän epäkohdan korjaamiseen varsin näppärän lakimuutosesityksen, jonka hän tuossa esitteli. Sen mukaan velkajärjestelyn piiriin kuuluvalla velalla tarkoitettaisiin myös verovelkaa, joka on syntynyt velkajärjestelyn piiriin kuuluvan varallisuuden ja realisoinnin verotuksesta — siis aina näin.

Kannatan tätä edustaja Östmanin ja hänen kumppaneittensa lakialoitetta ja toivon tälle lakialoitteelle arvoistaan asianmukaista käsittelyä valiokunnassa.

22.34 Kauko Juhantalo kesk: Arvoisa rouva puhemies! En tosiaan tarkoittanut anteeksiantoa tässä asiassa, vaan muistan hyvin sen ilmapiirin, kun 92 säädettiin tätä lakia. Se oli ensimmäinen avaus, ja silloin erittäin paljon puheenvuoroissa oli anteeksianto ja velan mi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2017 vp

tätöiminen. Näitä sanoja käytettiin, koska tämä oli uutta ajattelutapaa, mikä silloin tuotiin esille.

Jos ajattelemme nyt kokonaisuutta ihan juridiikan kannalta, niin on juuri niin, on noudatettu sitä korkeimman oikeuden linjaa, joka tuli tässä esille. Sitä on yritetty pehmentää oikeuskirjallisuudella, mutta oikeuskirjallisuuden voima ja valta ei yllä ohi korkeimman oikeuden. Sitten tässä aloitteen perusteluissakin esillä on tämä Rovaniemen hovioikeuden päätös, jossa on yritetty vastoin tätä korkeimman oikeuden myöhempää kantaa ottaa esille se, että tämä velkajärjestely tarkoittaisi sitä, että ihmisen kaikki velat ovat siinä järjestelyssä mukana. Mutta lain sanamuoto on niin tiukka, että oli pakko noudattaa tätä lainkohtaa.

No, asianajajakunnassa ja muualla tietysti tuumittiin, miten tällaiset tilanteet voitaisiin välttää, ja sen vuoksi tuli tämä neuvonta, että siirrä, siirrä velkajärjestelyyn menemistä, niin että saat kaikki hoidettua asialliseen kuntoon, niin että saat ne rajan oikealle puolelle, ja tulet silloin koko potilla siihen velkajärjestelyyn sisään. Mutta tämä on usein teoreettista. Velallisen tilanne tulee niin ahtaaksi ja voi tulla nopeastikin, ettei hänellä ole kykyä, ei hän voi siirrellä, ei hän voi järjestellä sitä omaisuuttaan ja ajautuu väkisin, välttämättä, sitten tilanteeseen, jossa velkajärjestely ei ole mahdollinen, ja joutuu konkurssiuhan alaiseksi, jolloin tilanne on tietysti pakkolainsäädäntöä ja asiakas on paljon voimakkaampien toimenpiteiden kohteena.

Kannatan tätä edustaja Östmanin esitystä tietenkin. En tiedä, kuinka tarkkaan olette juristien seurassa tutkineet tämän käytännön, mutta tämä tuntuu näppärältä. Voi olla, että valiokuntakäsittelyssä tulee ja keksitään esteitä — "tämä on väärin ja tuo on väärin" — mutta toivotan menestystä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.